

กำหนดการ

กิจกรรมเยี่ยมชมพื้นที่ กรณีชุมชนบ้านปางเหนือ และ กรณีชุมชนบ้านแม่सान้อย จ.เชียงใหม่

โครงการวิจัยและพัฒนาการร่วมลงทุนด้านนิเวศบริการเพื่อสังคมและสุขภาวะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

วันที่ 25-26 เมษายน 2568

ศุกร์ที่ 25 เมษายน 2568

เวลา 10.45 - 12.05 น.	ออกจากสนามบินสุวรรณภูมิ ถึง สนามบินเชียงใหม่ โดยสายการบิน ไทยแอร์เอเชีย
เวลา 12.05 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00 - 14.00 น.	เดินทางไปบ้านปางเหนือ ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
เวลา 14.00 - 15.00 น.	นำเสนอแผนการป้องกันและรักษาไฟฟ้าผุนควั่นของบ้านปางเหนือปี 2568 สถานการณ์ไฟฟ้าแนวทางการจัดการปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข โดย ผู้ใหญ่บ้านและชุดดับไฟฟ้าหมู่บ้าน
เวลา 15.00 - 16.30 น.	ศึกษาพื้นที่เสี่ยง/พื้นที่ที่มีการสะสมเชื้อเพลิงเพื่อหาวิธีแนวทางการจัดการในปี 2569 (แนวทางการประเมินเพื่อแจ้งเตือนความรุนแรงของไฟ) แลกเปลี่ยนร่วมกัน โดย ผู้ใหญ่บ้านและชุดดับไฟฟ้าหมู่บ้าน สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะศึกษาดูงาน
เวลา 16.30 - 19.00 น.	เดินทางกลับเมืองเชียงใหม่ และรับประทานอาหารเย็น
เวลา 19.00 น.	เข้าพัก

เสาร์ที่ 26 เมษายน 2568

เวลา 8.30 - 10.00 น.	เดินทางจากที่พักไปบ้านแม่सान้อย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
เวลา 10.00 - 11.00 น.	รับฟังการดำเนินงาน อุปสรรคและปัญหาด้านการฟื้นฟูของบ้านแม่सान้อย
เวลา 11.00 - 12.00 น.	ประชุมร่วมกับแกนนำชุมชน คุณครู และกลุ่มวิสาหกิจในชุมชน ประเด็นเรื่องการส่งเสริมอาชีพ (การทำเกษตรแนวใหม่ และการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่สร้าง) และการสนับสนุนด้านการศึกษา
เวลา 12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00 - 15.30 น.	- ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ “ป่าดงซ่ง” ป่าศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน หนึ่งใน เส้นทางท่องเที่ยวเชิงพื้นที่สร้าง - เยี่ยมชมพื้นที่เป้าหมายการทำเกษตรแนวใหม่ - เยี่ยมชมพื้นที่ทำแนวกันไฟและฟื้นฟูพันธุ์ไม้เพื่อสร้างแนวกันไฟธรรมชาติ
เวลา 15.30 - 17.00 น.	เดินทางไปยังสนามบินเชียงใหม่
เวลา 19.05 - 20.20 น.	ออกจากสนามบินเชียงใหม่ ถึง สนามบินดอนเมือง โดยสายการบินไทยแอร์เอเชีย

หมายเหตุ - กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

- โปรดเตรียมอุปกรณ์และการแต่งกายเหมาะสมสำหรับการเดินป่า เช่น รองเท้าผ้าใบ หมวก กางเกงขายาว ยาตาม
ยาแก้แมลง

-ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านปางเหนือ

บ้านปางเหนือ ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่ “เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการไฟฟ้าด้วยเทคโนโลยีป้องกันไฟ”

บ้านปางเหนือเป็นชุมชนคนเมือง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลบ้านปาง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ สถานะทางกฎหมายของพื้นที่ป่าในพื้นที่คือ(1) ป่าสงวนแห่งชาติ รับผิดชอบโดยหน่วยป้องกันและรักษาป่าชม. 13 (สันป่าตอง) (2) ป่าอนุรักษ์ รับผิดชอบโดยอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ จำนวน 892 ไร่ (3) ป่าชุมชนขึ้นทะเบียนแล้ว (พระธาตุ) 371 ไร่ ลักษณะพื้นที่ป่าเป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง พื้นที่ป่าทั้งหมดรวมประมาณ 1,263 ไร่

กลไกในการจัดการไฟฟ้าได้แก่ 1) คณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นชุดเดียวกับคณะกรรมการจัดการทรัพยากรหมู่บ้าน ซึ่งมีชุดเคลื่อนที่เร็วจำนวน 20 คน บางส่วนเป็นจิตอาสาในชุมชนไม่มีตำแหน่งใดๆ

พื้นที่ป่าบ้านปางเหนือเป็นพื้นที่ภูเขาสูง ทุกปีในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม จะเกิดไฟไหม้ขึ้นในพื้นที่ป่า เพราะที่นี้ส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบ และเป็นรอยต่ออีก 2 พื้นที่เสี่ยง ได้แก่ บ้านทุ่งโป่งใต้ หมู่ที่ 9 ต.บ้านปาง และ บ้านแม่เหียะใน หมู่ที่ 3 ต.แม่เหียะ ตั้งแต่เดือนเมษายนไปไม้จะร่วงและแห้งพร้อมลูกกลามเมื่อเกิดการจุดจากหลายเหตุปัจจัย สถานการณ์ไฟในปี พ.ศ. 2567 เกิดไฟไหม้ขึ้นทั้งหมด 3 ครั้ง แต่ไม่ขึ้นจุดความร้อน(Hotspot) ดังนี้

ครั้งที่ 1 รอยต่อ หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 9 ความเสียหาย 0.5 ไร่

ครั้งที่ 2 รอยต่อ หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 9 ความเสียหาย 0.5 ไร่

ครั้งที่ 3 รอยต่อ หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 9 ความเสียหาย 0.5 ไร่

สาเหตุหลักของการเกิดไฟ คาดการณ์ว่าเป็นการจุดกลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และไฟลามข้ามเขต คือ ไฟลามมาจากพื้นที่หมู่บ้านใกล้เคียง หมู่ที่ 9 ต.บ้านปาง ใกล้กับวัดป่าธรรมชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงในการลุกลามของไฟไปยังบ้านแม่เหียะใน ต.แม่เหียะ จึงมีการทำแนวกันไฟเชื่อมบ้านทุ่งโป่งใต้ บ้านปางเหนือ ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่ และ บ้านแม่เหียะใน ต.แม่เหียะ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

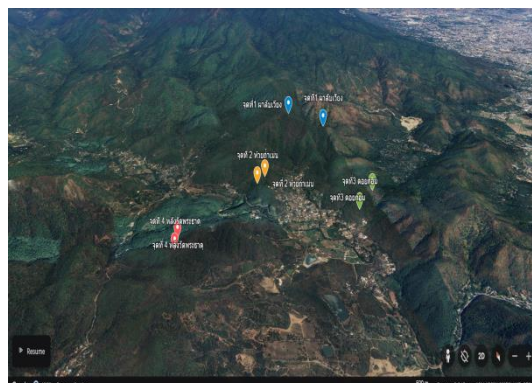
ข้อเสนอแนวทางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลไฟในปี 2568 คือ การทำแนวกันไฟถาวรหรือแนวกันไฟดำ เพื่อให้สามารถเข้าไปดับไฟป่าได้รวดเร็ว และการทำเส้นทางลาดตระเวนไฟป่ารอบพื้นที่เสี่ยงเกิดไฟ ความยาว 4 กิโลเมตร รวมถึงจัดซื้อเทคโนโลยีที่จะมาช่วยป้องกันไฟป่า เช่น กล้องวงจรปิด เนื่องจากที่ผ่านมาทางหมู่บ้านได้เคยทดลองติดตั้งกล้องวงจรปิดในป่าแล้ว ผลลัพธ์คือไฟในพื้นที่ป่าลดลง คนที่เข้าป่ามีความเกรงกลัว

ในปี 2568 นี้ บ้านปางเหนือ จะทำแนวกันไฟทั้งหมด 6 เส้น รวมความยาว 10.5 กิโลเมตร แต่ละเส้นมีความยาวดังนี้ เส้นที่ 1 ยาว 4 กิโลเมตร , เส้นที่ 2 ยาว 1 กิโลเมตร , เส้นที่ 3 ยาว 1 กิโลเมตร , เส้นที่ 4 ยาว 1 กิโลเมตร , เส้นที่ 5 ยาว 1.5 กิโลเมตร , เส้นที่ 6 ยาว 2 กิโลเมตร

เพื่อนำไปสู่การลดไฟลักลอบจุดจึงจะมีจุดติดตั้งกล้องวงจรปิด 4 จุด รวมทั้งหมด 20 ตัว ได้แก่

- จุดที่ 1 ผาลับเวียง (ป่าไผ่+ป่าไม้สัก ไฟเกิดขึ้นทุกปี) จำนวน 5 ตัว
- จุดที่ 2 ห้วยถ้ำเม่น (ป่าไผ่+ป่าเบญจพรรณ คนเข้าป่าทางนี้เยอะ) จำนวน 5 ตัว
- จุดที่ 3 ดอยกอม จำนวน 2 ตัว
- จุดที่ 4 หลังวัดพระธาตุ จำนวน 3 ตัว

แผนที่พิกัดจุดติดตั้งกล้องวงจรปิด

ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านแม่सान้อย

ในอดีต พื้นที่ส่วนใหญ่ของบ้านแม่सान้อยในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อ.แมริม จ.เชียงใหม่ ถูกแผ้วถางเพื่อปลูกฝิ่น และทำไร่จนกลายเป็นภูเขาหัวโล้น ต่อมาในปี 2541 พื้นที่ได้รับการสนับสนุนหลักจากหน่วยวิจัยการฟื้นฟูป่า (FORRU) สังกัดภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้เทคนิคการฟื้นฟูป่าโดยใช้พรรณไม้โครงสร้างเพื่อเร่งการฟื้นตัวของป่าได้อย่างรวดเร็วและทำให้ได้พื้นที่ที่มีโครงสร้างหลากหลายเหมือนป่ากลับมาและได้เกิดพื้นที่ป่าสมบูรณ์รอบหมู่บ้าน บ้านแม่सान้อยจึงเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการฟื้นฟูป่ากว่า 800 ไร่ จากภูเขาหัวโล้นจนกลายเป็นป่าสมบูรณ์ในปัจจุบันและเป็นพื้นที่ที่สนใจการดูแลอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การคืนพื้นที่ป่ามากกว่า 60% ของพื้นที่เดิมก่อให้เกิดปัญหาที่ทำกินและรายได้เมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้น แม้พื้นที่ป่าจะมีความสมบูรณ์แล้ว แต่ยังคงขาดวิธีการที่ทำให้คนสามารถอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืนและเป็นพื้นที่ที่สร้างอาชีพได้จริง นอกจากนี้ หมู่บ้านรอบๆ ยังมีการใช้ไฟและมีไฟลูกกลามาจากพื้นที่ภายนอก โดยเฉพาะพื้นที่ป่าสน ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการไฟ โดยในปี 2567 ได้มีการสนับสนุนให้หมู่บ้านมีทุนเพียงพอในการจัดการไฟ ส่งผลให้สามารถลดพื้นที่เผาไหม้ได้ราว 70% เมื่อเทียบกับปี 2566 ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการจึงเห็นสมควรที่จะใช้กระบวนการ PES เพื่อส่งเสริมการต่อยอดกิจกรรมและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนของการป้องกันและจัดการไฟ การฟื้นฟูป่า และการสร้างเศรษฐกิจเชิงพื้นที่

พื้นที่เขตป่าที่ชุมชนร่วมกันดูแล

พื้นที่เขตทำแนวกันไฟและฟื้นฟูพันธุ์ไม้ท้องถิ่น

เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าดงแซ่

รถยนต์ที่ใช้ในการลงพื้นที่